

Asia: VM/1229/00.01.00.01/2017

Avoimen hallinnon 4. toimintaohjelman luonnos 2019-2023

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Ohjelman pituus ja väliarviointi:

Avoimen hallinnon kansallisen toimintaohjelman tavoitteet vaativat pitkäjänteistä ja johdonmukaista kehittämistyötä. Toimintaohjelman pidentäminen nelivuotiseksi tukee entistä paremmin ohjelman tavoitteiden saavuttamista. Ohjelman pidentämisen myötä ehdotettu ohjelman puoliväliarviointi on myös tarpeellinen, sillä se mahdollistaa toimenpiteiden täsmentämisen ja mahdollisen uudelleen arvioinnin jo työn kuluessa.

Ohjelman seuranta ja raportointi:

Ohjelman toimeenpano edellyttää pitkäjänteistä työtä, jota seurannan tulee tukea. Seurantaan liittyvä raportointi tulee rakentaa ohjelman tavoitteiden ja toimenpiteiden näkökulmasta sisällöltään ja aikajänteeltään tarkoituksenmukaiseksi. Ohjelmaluonnoksessa esitetty toteutumatieteraportointi kolme kertaa vuodessa vaikuttaa ohjelman sisällön näkökulmasta liialliselta; vuosittainen raportointi lienee riittävä.

Salassa pidettävän tiedon suojaaminen:

Toimintaohjelmaluonnoksessa on monipuolisesti, mutta samalla kuitenkin yksipuolisesti käsitelty hallinnon avoimuutta ja sen edistämistä. Hallinnon avoimuuden edistämisen ohella viranomaisilla on myös lainsäädäntöön perustuvia laajoja velvoitteita suojata salassa pidettävää tietoa. Salassa pidettävän tiedon suojaaminen voi liittyä esimerkiksi yhteiskunnan toiminnan turvaamiseen ja kansalaisten yksityisyyden suojaamiseen. Viime kädessä tarkoituksena on suojella yksittäisiä kansalaisia.

Hallinnon avoimuutta ei pitäisi käsitellä luonnoksessa esitetyllä tavalla liian yksipuolisesti niin, ettei samalla tuoda selvästi esiin tiedon suojaamisen velvoitteet viranomaisen toiminnassa. Luonnoksessa on vain satunnaisia mainintoja tiedon suojaamisen velvoitteista; esimerkiksi sitoumus 4. toimenpidekohta "Avoin data": "Julkiset toimijat edistävät hallinnon avoimuutta avaamalla julkiset rajapinnat, mikäli ei ole erityistä syytä pitää niitä suljettuna". Luonnoksesta nykymuodossaan voi saada väärän kuvan viranomaisten toimintaa määrittävistä lain velvoitteista, jos samalla ei tuoda esille myös viranomaisen velvoitteet tiedon suojaamiseksi.

Edellä mainitussa kohdassa "Avoin data" tulisi tuoda esille myös se, mikä vaikutus voi olla sillä, että valtion organisaatioita veloitettaisiin laajasti luovuttamaan avointa dataa, joka voi koostua sinänsä julkisesta tiedosta, mutta jota kokonaisuudessaan ei enää voida pitää julkisena tietona. Edellä mainittu data voi muodostaa tiedon kokonaisuuden, joka on salassa pidettävää (... tiedon kumuloituminen, kasautuminen, massavaikutus). Tällainen tietokokonaisuus saattaa paljastaa yhteiskunnan toiminnoista tietoa, joka saattaa avata yhteiskunnan toimintojen haavoittuvuuden. Riippuen organisaation tehtävistä osana valtionhallintoa, turvallisuusnäkökohtien riittämätön huomioon ottaminen voi pahimmillaan olla riski kansalliselle turvallisuudelle ja viime kädessä yksittäisille kansalaisille.

Konserniohjausyksikön johtaja Sanna Poutiainen

Neuvotteleva virkamies Olli Suonio

Poutiainen Sanna

Suonio Olli
PLM - Hallintopoliittinen osasto, konserniohjausyksikkö